

WOUTER MOOIJ, HOOFDREDACTEUR EISMA'S SCHILDERSBLAD OVER 125-JARIG JUBILEUM

‘Geen vak waar meer gekampt wordt om boven den collega uit te munten dan in het schildersvak’ stond begin 1899 op de voorpagina van het eerste nummer van het Geïllustreerd Schildersblad. En: ‘We merken op, hoe ieder tegenwoordig probeert iets anders te maken dan het alle-

daagse gewone verven, zich waagt dan op decoratief gebied. In vele gevallen zelfs te vroeg en te veel, wijl het gewone werk, dat zoo nuttig is het in zijn geheimen te kennen, daardoor vaak verwaarloosd wordt.’

Het was volgens Leeuwarder W.A. Eisma (1869-1948) dan ook tijd voor kwaliteit, schrijft hoofdredacteur Wouter Mooij van Eisma's Schildersblad in het voorwoord van het jubileumnummer dat in september verscheen.

Samen met de Friese kunstschilder, huisschilder en eerste redacteur van het Geïllustreerd Schildersblad, Johan Mammen, legde W.A. Eisma de basis voor het huidige onafhankelijke kennisplatform voor de schilders- en onderhoudsbranche. Met bekende merken als SchildersVakkrant, SchildersVAK.nl, SchildersVAKTV en de Nationale SchildersVakprijs, maar vaandeldrager is nog steeds Eisma's Schildersblad.

Tijd voor kwaliteit

De eerste schilders waren al in de middeleeuwen actief. Ze waren lid van een gilde en de meester-schilder werkte met zijn gezellen aan het onderhoud van gebouwen. Verder brachten schilders het heraldisch wapen van een familie of stad op wapenschilden aan. Hier komt de naam schilder vandaan.

Het vak van huisschilder, zoals wij nu kennen, kwam eind 19e eeuw in Nederland op. Aanvankelijk richtten ze zich vooral op het schilderen van muren, kozijnen en dergelijke. De gegoede burgerij kon echter steeds meer geld besteden en huurde net als de adel schilders in om huizen ook van binnen te decoreren. Op het platteland legden eveneens meer huisschilders zich toe op decoratiewerk om extra te verdienen.

“Ze hadden volgens Eisma echter niet genoeg kennis en kunde”, vertelt Mooij. “Daarom werd het volgens de grondlegger tijd voor kwaliteit. Niet alleen voor het reguliere schilderwerk, maar ook voor decoratieklussen.”

‘Wij staan voor verdiepende vakinformatie’

Eisma's Schildersblad beleeft dit jaar zijn 125e jaargang. Het Geïllustreerd Schildersblad van de Leeuwarder W.A. Eisma groeide uit tot een onafhankelijk kennisplatform voor professionals uit de schilders- en onderhoudsbranche. “Wij staan voor verdiepende vakinformatie en volgen de ontwikkelingen binnen de sector en de verfindustrie op de voet”, zegt hoofdredacteur Wouter Mooij.

TEKST: ADRIAAN VAN HOOIJDONK
FOTO'S: EISMA'S SCHILDERSVAKMEDIA

W.A. Eisma verzamelde vanaf het begin vakkundige (freelance) medewerkers om zich heen die tot op dag van vandaag borg staan voor artikelen met kennis en inhoud die de vakschilder ondersteunen om het werk zo goed mogelijk uit te voeren.

Kleurplaat

Tegen de achtergrond van de verzuilde samenleving, met katholieke en protestante schildersvakbonden, verscheen begin 1899 het eerste nummer van het Geïllustreerde Schildersblad. De bonden moesten er in eerste instantie niets van hebben omdat het dwars door de zuilen heenging. Wie de eerste jaargangen van het weekblad doorbladert, ziet vooral veel tekst. Eén keer per maand voegde de uitgever een gekleurde plaat toe met voorbeelden van sjablonen, imitaties of ornamenten.

Kant-en-klare paustekeningen (ook wel priktekeningen genoemd) waren tevens een bijzonderheid. Voor een muurschildering mengden de schilders gewoonlijk pigmenten met een bind-

middel van kalk of een organisch materiaal. Vervolgens maakten ze van het gewenste resultaat op stevig papier een tekening en prikten gaatjes langs de contouren. Hier bliezen ze roet doorheen om hulplijnen op te zetten om vervolgens de decoratie te schilderen.

Scope verbreed

De eerste decennia richtte het blad zich vooral op schilderen, behangen en glaszetten. Dat waren immers de belangrijkste werkzaamheden van de vakschilder. Halverwege de jaren '60 van de vorige eeuw begon oud-hoofdredacteur Frits Klaas bij het blad. Ooit begonnen als uitvoerend schilder, belandde hij via de verfgroothandel als adviseur bij de verfindustrie. De laatste dertig jaar van zijn werkzame leven zou hij echter wijden aan de kolommen van Eisma's Schildersblad. Eerst als eindredacteur, later als hoofdredacteur. Hij zat dicht op de huid van de lezer en zijn affiniteit met de uitvoerende schilder leidde soms tot confronterende artikelen voor de verfindustrie. 'Maar ja, daarvoor ben je een onafhankelijk vakblad', zou Klaas zeggen in een interview ter ere van het honderdjarig bestaan van 'zijn' blad. Aanvankelijk stonden de schilder, behanger en glazetter centraal in de redactieformule, maar onder zijn leiding werd de scope van het blad verbreed naar afwerking en onderhoud. De markt ontwikkelde zich ook die kant op. Mooij overhandigde hem in september het eerste exemplaar van het jubileumnummer.

EISMA'S SCHILDERSBLAD 1899 - 2023

‘De digitalisering schrijdt voort, maar ik ben ervan overtuigd dat er altijd papieren magazines blijven bestaan’

Woningbouwcoöperatie

Klaas zag de markt voor schilders onder meer veranderen door de opkomst van woningbouwcoöperaties. Daarnaast breidden schilders hun werkzaamheden uit. Dat komt terug in de huidige pay-off van Eisma's Schildersblad: dé informatiebron voor de totale onderhoudsmarkt. Het magazine heeft nog steeds een rubriek die er vanaf 1899 was: De Vraagbaak. Professionele schilders kunnen hun technische vraag voorleggen aan de redactie, die de vraag vervolgens door een expert laat beantwoorden. Mooij: “Het antwoord delen we met de markt, zodat de kennis zich als een olievlek verspreidt.”

Het jubileumnummer besteedt op verschillende manieren aandacht aan ontwikkelingen in de verfindustrie. De bakermat voor de sector werd al in de Gouden Eeuw gelegd, in de Zaanstreek. In de 17e eeuw begonnen schilders hier met het beschermen van houten huizen en het behandelen van houten boten met verf. Zo begon Pieter Schoen in 1722 met het malen van pigmenten in de molen ‘De Gekroonde schoen’ in Westzaan. Hij verhandelde droge verfstoffen die hij uit alle delen van de wereld importeerde. De verfkoper, in die tijd sprak men niet van verffabrikant, maalde de producten tot gebruiksklare pigmenten, waarmee de schilders zelf hun verf bereidden.

Opkomst alkydverven

Rond de eeuwwisseling gebruikten schilders steeds vaker verf van Nederlandse fabrikanten uit onder meer de Zaanstreek, die later zijn opgegaan in multinationals, zoals PPG en AkzoNobel. Het ambacht waarbij schilders zelf verf maakten, verdween langzaam maar zeker.

Uit het jubileumnummer blijkt dat er sinds de ontwikkeling van het vak van huisschilder drie grote ontwikkelingen zijn geweest. Zo werd voor

de Tweede Wereldoorlog de rolborstel (verfroller) uitgevonden, waardoor de schilder snel grote vlakken kon behandelen. Hierdoor steeg de hoeveelheid verf om muren te behandelen enorm.

Een van de grootste veranderingen in de verfindustrie vond na de Tweede Wereldoorlog plaats. De traditionele lijnolieverven werden vervangen door alkydharsverven. Ook andere harsen, zoals polyurethaan en epoxy, werden ingezet om allerlei nieuwe lakken op de markt te brengen. “Het vak van huisschilder is dan ook niet los te zien van de evolutie in de verfindustrie”, stelt Mooij.

De derde grote verandering vond plaats eind jaren 90, toen naar aanleiding van OPS (Organo Psycho Syndroom), ook wel de schildersziekte genoemd, de oplosmiddelen in verf ter discussie kwamen te staan. Vanaf 2000 is in Nederland binnenshuis gebruik van oplosmiddelhoudende verf door de professionele schilder verboden. Tegelijkertijd werd wet- en regelgeving ontwikkeld, niet alleen voor Nederland, maar voor heel Europa (de 2010-verven, met verplicht lager gehalte aan oplosmiddelen). Een enorme golf van nieuwe verfproducten - zoals high solids - en oplosmiddelvrij in aflakken en in grondverven kwam over Europa.

Hernieuwbare grondstoffen

De verfindustrie moet zich nu weer deels opnieuw uitvinden. Door Europese wet- en regelgeving, zoals de ‘Green Deal’ en ‘Fit for 55’, komen er steeds minder fossiele grondstoffen beschikbaar voor de formuleringen. Die zorgen immers voor de uitstoot van CO₂. Daarnaast komt er door de Europese stoffenwetgeving REACH steeds meer informatie beschikbaar over de nadelige gevolgen van sommige chemische stoffen in verf voor mens en milieu. Deze stoffen zijn op termijn dan ook niet meer beschikbaar voor de

formuleringen. De overschakeling naar biobased grondstoffen is momenteel dan ook een van de grootste uitdagingen voor de verfindustrie. Die zijn immers nog bij lange na niet beschikbaar in industriële hoeveelheden. Tegelijk zijn er steeds meer grondstoffenleveranciers die biobased alternatieven op de markt brengen. Ook aan deze ontwikkelingen besteedt Eisma's Schildersblad aandacht in de redactionele kolommen.

Toekomstbeeld

Hoe ziet Mooij de toekomst van Eisma's Schildersblad in een wereld waar mensen steeds

minder papieren magazines lezen en hun informatie vooral online halen? "De digitalisering schrijdt voort, maar ik ben ervan overtuigd dat er altijd papieren magazines blijven bestaan", zegt hij. Print heeft volgens hem toch iets speciaals wat online niet kan bieden. "Mensen die werkelijk geïnteresseerd zijn in hun vakgebied, kun je als redactie meenemen naar onderwerpen waar ze niet naar op zoek waren, maar die ze op een aantrekkelijke en behapbare wijze krijgen voorgeschoteld. Online is alles te vinden, maar je moet er wel naar op zoek gaan. Onze kracht zit hem niet alleen in de selectie van het nieuws en onderwerpen, maar ook in verdieping, achtergrond en duiding. Een papieren magazine in combinatie met online kanalen is hier bij uitstek geschikt voor."

'Eisma's Schildersvakmedia gelooft in de relevantie van de vakschilder en de onderhoudsbranche'

WOUTER MOOIJ, HOOFDREDACTEUR
EISMA'S SCHILDERSBLAD

Eisma's Schildersblad is onderdeel van het schilderscluster van Eisma Bouwmedia. Eisma's schildersvakmedia is deskundig, persoonlijk, betrouwbaar en ondernemend en staat voor verdiepende vakinformatie. Ontwikkelingen volgen de redacteuren op de voet. "Wij zijn graag een gesprekspartner zoals een branchegeenoot", zegt Mooij. "We laten graag de vaktrots van de schilder zien en zetten vakmanschap centraal." Als onafhankelijke partij staat Eisma's schildersvakmedia al jaren bekend als autoriteit voor vakinformatie op schildersgebied. "Bovendien zijn wij continu op zoek naar nieuwe paden, nieuwe wegen en mogelijkheden die de vakschilder verder kan helpen. Dat doen we met kennis, informatie en persoonlijke verhalen op het gebied van ondernemerschap en vakmanschap, die we multimediaal communiceren op onze platforms. Wij geloven in de relevantie van de schilder en de onderhoudsbranche.

Verf beschermt vastgoed en geeft de wereld kleur."